

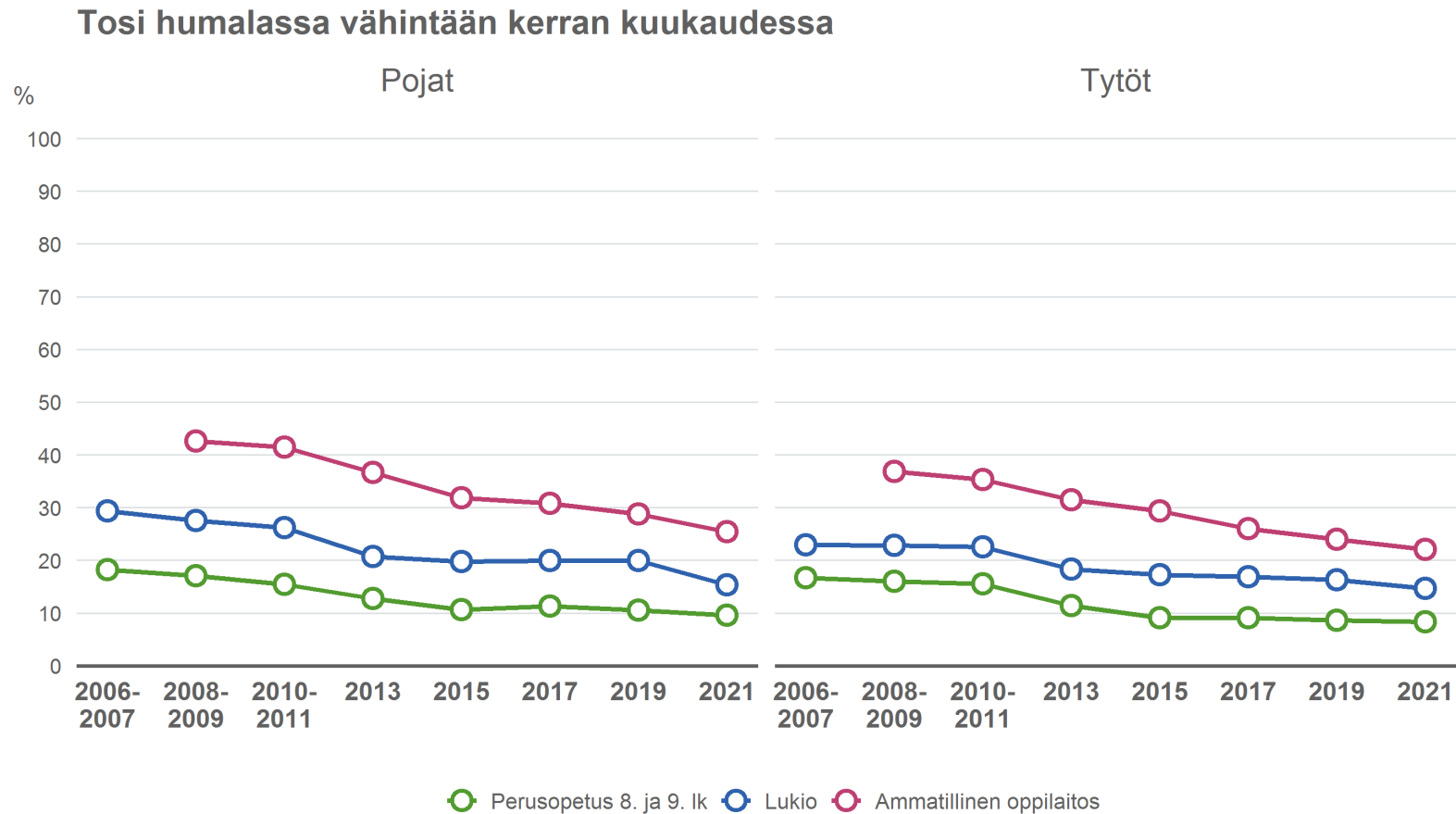

Päihdetyö osana koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa

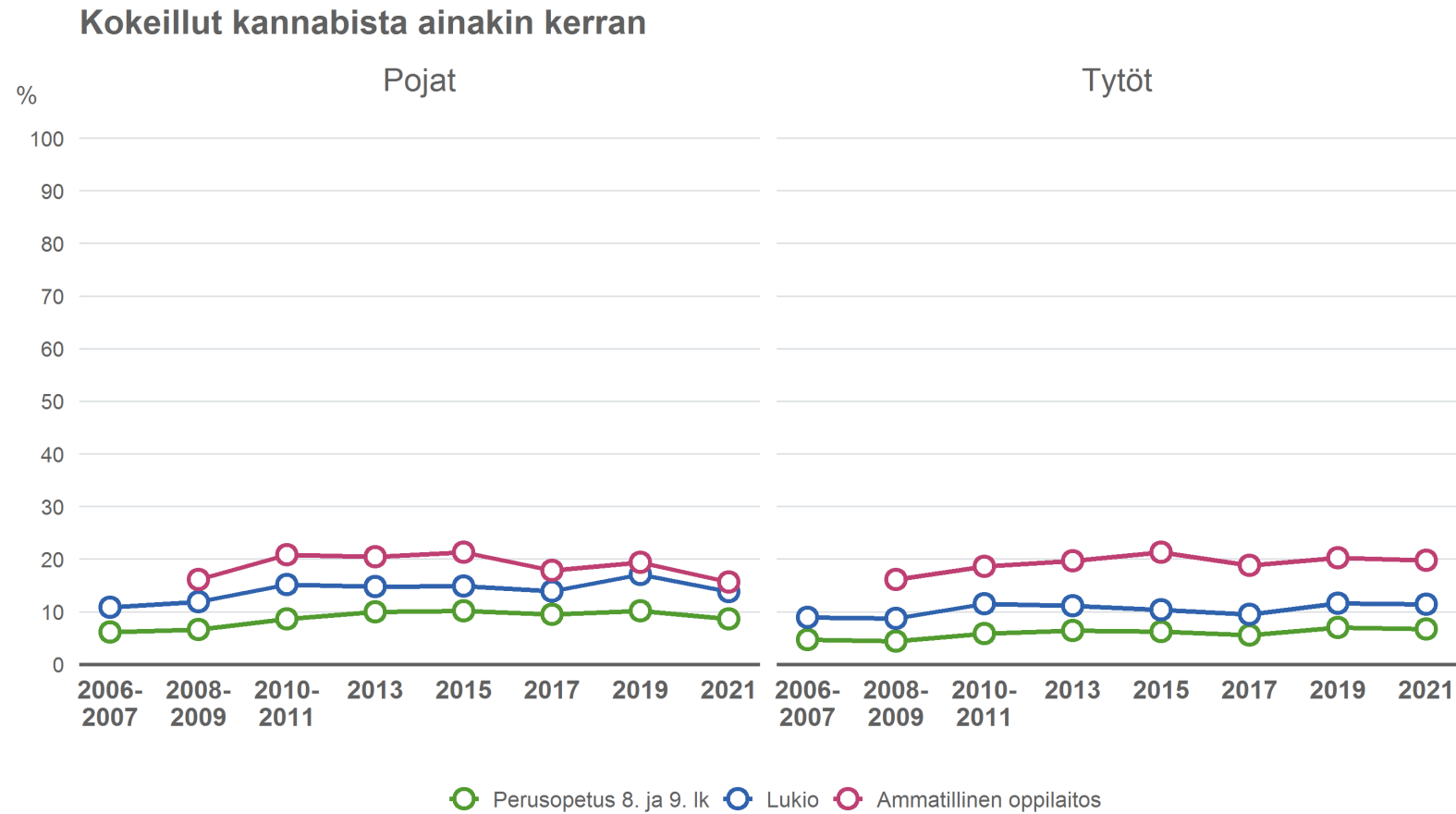
Marke Hietanen-Peltola ja Johanna Jahnukainen

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa

Kokeillut kannabista ainakin kerran

Määräaikaiset terveystarkastukset kouluterveydenhuollossa

Terveystarkastus	1. lk	2.lk	3. lk	4. lk	5. lk	6. lk	7. lk	8. lk	9. lk
Laaja terveystarkastus	x				x			x	
Terveydenhoitajan tarkastus	x osa laajaa terv.tark.	x	x	x	x osa laajaa terv.tark.	x	x	x osa laajaa terv.tark.	x
Lääkärintarkastus	x osa laajaa terv.tark.				x osa laajaa terv.tark.			x osa laajaa terv.tark.	
Suun terveystarkastus	x				x			x	

Lähde: STM julkaisu 2009:20

Lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien terveystarkastukset

Terveystarkastus	1. vuosi	2. vuosi	3. vuosi
Esitietolomake	x		
Terveydenhoitajan tarkastus	x		
Lääkärin tarkastus *	(x)	x	
Suun terveystarkastus	x (vähintään kerran opiskeluaikana)		

*) ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna lääkärintarkastus, ellei lääkärintarkastusta ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä. Lääkärintarkastus tulee kuitenkin aina järjestää ensimmäisenä opiskeluvuonna opiskelijalle, joka on erityisopetuksessa tai jonka terveydentilan ja opiskelukyvyn selvittäminen on tarpeellinen opiskelualan tai tulevan ammatin vuoksi.

Terveystarkastuksissa tavataan koko ikäluokka

Terveystarkastuksessa muodostuu kokonaiskäsitys oppilaan ja opiskelijan

- terveydestä (ml. mielenterveys, seksuaali- ja lisääntymisterveys)
- terveysriskeistä
- hyvinvoinnista
- ja opiskelukyvystä.

Kokonaiskäsitys muodostuu

- esitietolomakkeen
- keskustelun
- tutkimusten
- ja esim. huoltajilta ja opettajilta saadun tiedon pohjalta.

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Kasiluokkalaisen terveyskysely

Päihdetottumukseni	en käytä	en käytä, olen kokeillut	käytän satunnaisesti	käytän	kaveripiirissä käytetään
tupakka					
sähkötupakka					
nuuska					
alkoholi					
huumeet (kannabis ym.)					
muu, mikä? _____					

[Linkki lomakkeeseen](#)

Opiskeluterveydenhuollon esitietolomake toiselle asteelle

Päihdetottumukseni	en käytä	olen kokeillut/ käytän satunnaisesti	käytän	tuttavapiirissäni käytetään
tupakka				
sähkötupakka				
nuuska				
alkoholi				
kannabis				
muut huumeet ja lääkkeet päihtymistarkoituksessa				

[Linkki lomakkeeseen](#)

Jos käytät alkoholia, vastaa myös alla oleviin kysymyksiin.

Kuinka usein juot olutta, viiniä tai muita alkoholijuomia? Koeta ottaa mukaan myös ne kerrat, jolloin nautit vain pieniä määriä, esim. pullon keskiolutta tai tilkan viiniä.

- ☐ en koskaan
- ☐ noin kerran kuussa tai harvemmin
- ☐ 2–4 kertaa kuussa
- ☐ 2–3 kertaa viikossa
- ☐ 4 kertaa viikossa tai useammin

Kuinka monta annosta alkoholia yleensä olet ottanut niinä päivinä, jolloin käytit alkoholia? Yksi annos on 1 pullo keskiolutta tai siideriä, 1 lasillinen (12 cl) viiniä tai ravintola-annos (4 cl) väkevää alkoholia.

- ☐ 1–2 annosta
- ☐ 3–4 annosta
- ☐ 5–6 annosta
- ☐ 7–9 annosta
- ☐ 10 annosta tai enemmän

Kuinka usein olet juonut kerralla kuusi tai useampia annoksia?

- ☐ en koskaan
- ☐ harvemmin kuin kerran kuussa
- ☐ kerran kuussa
- ☐ kerran viikossa
- ☐ päivittäin tai lähes päivittäin

Terveystarkastuksen keskustelu on aina yksilöllinen

- Keskustelua käydään yksilöllisesti terveyteen ja hyvinvointiin, elämäntilanteeseen sekä opiskelukykyn liittyvistä teemoista.
- Kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa keskustellaan päihteiden käytöstä, ihmissuhteista, voimavaroista ja opintojen sujumisesta riippumatta siitä, mitä esitietolomakkeeseen on kirjattu.
 - myös niissä tarkastuksissa, joihin ei ole laadittu kansallista esitietolomaketta.
- Keskustelua kohdennetaan erityisesti niihin teemoihin, joita oppilas ja opiskelija tuo tapaamisessa esiin sekä niihin, joiden osalta työntekijöillä herää huoli, esim. aikaisempien potilastietojen tai esitietolomakkeen pohjalta.
 - Jos esiin tulee huolta herättävä päihteiden käyttö, toimii keskustelu mini-interventiona.
 - Tarvittaessa sovitaan seurantakäynti asian tiimoilta.

NEUKO-tietokanta ohjaa ammattilaisten toimintaa

Artikkeli ["Alkoholien ja muiden päihteiden käyttö"](#)

- Näkökulmina mm.
 - puheeksiotto koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa
 - työkaluja päihteidenkäytön puheeksiottoon ja ongelmakäytön tunnistamiseen
- jatkohoitoon ohjaus

SORA-säädökset

Lainsäädäntökokonaisuus, joka käsittelee opiskeluun soveltumattomuuteen liittyviä ratkaisuja.
Osa lakia ammatillisesta koulutuksesta, ammattikorkeakoululakia, yliopistolakia.

Säädökset liittyvät

- opiskelijaksi ottamisen edellytyksiin
- opiskeluoikeuden peruttamiseen
- opiskeluoikeuden palauttamiseen
- huumausainetestaukseen

Hakuvaiheen terveydentila-arviointi sekä opiskeluoikeuden peruuttaminen ja palauttaminen koskevat vain ns. SORA-tutkinto-opiskelijoita, kun opiskeluun liittyy

- alaikäisen turvallisuutta
- potilas- ja asiakasturvallisuutta
- liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia

OPH: sivuilla lueteltu SORA -tutkinnot

- Huumausainetestaus koskee myös muita kuin SORA-aloja (ei koske lukioita)

Opiskeluterveydenhuollon ensisijainen tehtävä SORA-säädöksiin liittyen:

- tukea opiskelijan terveyttä ja toimintakykyä.
- tiivis yhteistyö opiskelijan ja oppilaitoksen henkilökunnan kanssa yksittäisen opiskelijan tukitoimia suunniteltaessa.
- oppilaitos ja opiskeluterveydenhuolto laativat **yhteistyönä** oppilaitoksen päihdesuunnitelman ja muut toimintaohjeet SORA-lainsäädännön toimenpanoa varten.

Julkaisuja

- Hakulinen T, Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Vaara S (2022) Poikkeavat olosuhteet - tutut palvelut: Äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon seurantatutkimus 2021. THL Raportti 5/2022 <https://urn.fi/URN:ISBN:>
- Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Laitinen K, Vaara S (2022) Opiskelijoiden kasvavat ongelmat ja koronan heikentämät palvelut edelleen arkea opiskeluhoitopalveluissa – OPA 2022 -seurannan tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 32/2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-898-9>
- Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Ervasti E, Vaara S (2022). Terveystarkastusten toteutuminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa lukuvuonna 2020–2021 – Kouluterveyskyselyn tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 11/2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-830-9>
- Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Ervasti E, Vaara S (2022). Terveystarkastuksen vuorovaikutus ja yksilöllisyys - Kouluterveyskysely 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 10/2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-829-3>
- Mölläri K, Hauhio N, Hakulinen T, Hietanen-Peltola M (2022) Terveystarkastusten ja muiden käyntien toteutumat äitiys- ja lastenneuvolassa vuonna 2020 ja kouluterveydenhuollossa lukuvuonna 2020-2: Korona heikensi ehkäiseviä palveluja – laaja terveystarkastus tehtiin alle puolelle lapsista ja nuorista vuonna 2020. Tilastoraportti 3/2022 <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022020918392>
- Hakulinen T, Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Ervasti E, Vaara S. (2021) Äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut koronavuonna 2020. Tutkimuksesta tiiviisti 66/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-760-9>
- Hakulinen T, Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Vaara S (2021) Palveluja maskin takaa. Neuvoloiden sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut koronakeväänä 2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 15/2021 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-681-7>
- Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Vaara S, Kivimäki H, Ervasti E (2021). Asiointi ja avunsaanti perusopetuksen opiskeluhoitopalveluissa – Kouluterveyskysely 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 53/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-734-0>
- Hietanen-Peltola M, Vaara S, Jahnukainen J, Laitinen K (2021) Voimavarana yhteistyö. Opiskeluhoitopalvelujen seuranta OPA 2020 perusopetus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 4/2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-654-1>
- Hietanen-Peltola M, Wiss K (2021). Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastusten toteuttaminen on parantunut – tilannetieto tukee yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä. Tutkimuksesta tiiviisti 9/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-631-2>
- Jahnukainen J, Hietanen-Peltola M, Vaara S, Kivimäki H, Ervasti E (2021). Asiointi ja avunsaanti toisen asteen opiskeluhoitopalveluissa – Kouluterveyskysely 2021 Tutkimuksesta tiiviisti 54/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-735-7>
- Wiss K, Hakulinen T, Hietanen-Peltola M, Jahnukainen J, Saaristo V. (2021) Äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstövoimavarat terveyskeskuksissa 2004–2019. Tutkimuksesta tiiviisti 45, elokuu 2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-701-2>
- Wiss K, Hietanen-Peltola M, Laitinen K, Hatakka S, Saaristo V (2021) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lukioissa – TEA 2020. Lukioiden toiminnassa oli suuria eroja poikkeusvuonna 2020. Tilastoraportti 13/2021, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://www.urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021050729216>
- Wiss K, Hietanen-Peltola M, Ruokolainen I, Hatakka S, Saaristo V. (2021) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa 2020. Tutkimuksesta tiiviisti 18/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-647-3>

marke.hietanen-
peltola@thl.fi

johanna.jahnukainen
@thl.fi

Kiitos